

א"כ ממילא מונח ג"כ ברצונו להתחיל לכתוב שם - הרי דאיירי דכתב בפתוחה כמו שכותב שמעון.

**אלא יכתוב אלפין עיינין.** ופירש"י יש שכותבין כן מפני שדומין בקריאתן. אולם

בראשונים הביאו די"מ מפני שדומין בכתיבתן - דהיינו מאחר שקו האמצעי של האלף צריך לזקפן, מעתה אם ירחיק הירך שלמטה ולא יחברנה לה ידמה לעין הפוכה, ובא להזהיר שיחבר לה הירך שלמטה.

**רבי יהודה בן בתירה אומר נאמר בשני ונסכיהם כוי הרי מים, מכאן רמז לניסוך המים מה"ת.** - והא דבשאר קרבנות הרגלים כשבועות (במדבר כ"ח ל"א) ור"ה (שם פרק כ"ט ו') ויוה"כ (שם י"א) כתיב ונסכיהם היינו משום דקאי אתמיד ואמוסף והראוי הוא דיאמר בלשון רבים, אבל בסוכות כתיב רק דמוסף בפנ"ע ונסכיהם, ומעתה שמדבר בקרבן תמיד סגי ונסכה, וכמו שכתב הכי בשאר ימי חג הסוכות, "מלבד עולת התמיד ומנחתה ונסכה", ומהו "מלבד עולת התמיד ומנחתה ונסכיהם" (שאמר ביום השני) ולכך מיותר הוא - ורמז מכאן לניסוך המים.

### דף ק"ד ע"א

**מ"ם ופמ"ך שב"לוחות בנס היו עומדין. מה"ט הלכתא הוא דהני אותיות מ"ם וסמ"ך (בצריך מ"ם סתומה) לעיכובא הוא אם לא סתמם לגמרי, ואף הפסק דק שאין משנה בצורת האות פוסל, דבעינן שיהא באופן ששייך לומר ע"ז (בלוחות שהיו משני עבריהן) בנס היו עומדין. אבל בשאר אותיות, כגון צ שעשויה מנ' וי', ולא חיבר היו"ד להנו"ן נמי כשר. (עכ"פ בהפסק דק שאינו נראה כ"כ לעינים).**

**והנה, בהא דמקשה אדר' חסדא בשלמא פתוח ועשאו סתום עלויי קא מעלי וכו', יעויין**

דחשיב דבר חדש ולא תיקון לדבר הקיים ולהכי אף לר"ש דהתם מ"מ שייך הכא שבזה יתחייב אף כשאינו עושה כולו, ולכן לא מקשה אלא מכח למימרא דר"ש לחומרא, והכא מיקיל טפי מכולהו.

**אריב"ח מ"ט דר' יוסי כוי אחת שמעון מאחת שם משמעון.** התוס' לעיל בפ' כלל גדול (ע' ב' בד"ה שם משמעון) כתבו דלר' יוסי דמחייב ארושם ואפי' בשריטה אחת על שתי נסרים או שני שריטות על נסר אחד חייב, א"כ אי"צ לרבוויי שם משמעון ופשוט שחייב משום רשימת שני תיבות דלא גרע משורט שתי שריטות. ולא רק בשם משמעון אלא גם שני אותיות בעלמא בלא משמעות בפנ"ע חייב. (ויל"ע לסברת האחרונים שהבאנו לעיל לחלק בין מתכוין מתחילה לתיבה שלימה, לאינו רוצה אלא הני תרי, דבעינן נתקיימה מחשבתו, א"כ אפשר וגם בכאן יש לחלק כן).

**ואמנם** להרמב"ם בפיהמ"ש דלר"י תרי אבות איכא, כותב, ורושם, א"כ איכא למימר דשפיר האי דמצרי' גם לר"י שם משמעון והיינו משום כתיבה. (ולפי"ז צ"ל דאמנם ליתא לחייבו בכתיבה - כשרוצה לכתוב משמעות בפנ"ע - משום מלאכת רושם. אך לכאו' נראה דאף אי נימא דעכ"פ איכא בזה משום רושם, עדיין יש נפק"מ בזה לגבי לחייבו תרי, דהיינו גם משום כותב, דהא פשיטא דלמלאכת כותב בעי שם משמעון).

**מי דמי מ"ם דשם סתום מ"ם דשמעון פתוח.** ולכאו' י"ל שטעה וכתב סתום, אולם ביארו הראשונים דכה"ג לא יתחייב משום דבעי מלאכת מחשבת. ועוד דלעיל בפ' הזורק (דף צ"ז ב') דאמר דטעם החיוב דשם משמעון (יותר מנתכוין לזרוק ה' וזרק ד') דכמה דלא כתיב שם לא מכתוב ליה שמעון - וכיון שברצונו לכתוב שמעון

בלשון עברי עד עזרא, ואי משום הלוחות הא נגזו הארון, ולא יכלו לברר אי ניתן סתומות או פתוחות עד שבאו צופים וכו'.

**והנה** ילה"ק מהא דתמורה ט"ז ב' שלושת אלפים הלכות שנשכתו בימי אבלו של משה, אמרו לו ליהושע שאל אמר להו לא בשמים היא, עיי"ש. ומבואר שאף שאינו אלא לגלות מה שנשכת, אפ"ה אמרינן ביה לא בשמים היא, והיינו שאין התורה אלא במסורת, ומה שנשכת נתבטל מהם, ואין שוב יכולת להחזירה [ע"י נביא] משמים. וא"כ יקשה בכאן מהו שחזרו ויסדום למה ששכחום, הא כיון ששכחו שוב קרינן ביה לא בשמים היא, ואין הנביא רשאי לחדשה. אמנם יעויין ברבינו - חננאל כאן שפירש דשכחום היינו רוב העם מן הסופרים ההדיוטים שכחום, עד שחזרו ב"ד ותקנום להם כאשר היו מסורין מיוסדים בידיהם, ולפי"ז אשה"ט, דאין הביאור בזה שהנביאים חדשום ע"י נבואתם, אלא ע"י מה שהיו מסורים ומיוסדים בידיהם. מיהו צ"ע עמ"ש רש"י בסוכה מ"ד א' בהא דערבה דאמר התם שכחום וחזרו ויסדום וכתב שם רש"י דהיינו עפ"י הדיבור, וזה קשה מתמורה וכנ"ל, וכמו שכבר הק' כן בערול"נ ארש"י, ועיי"ש שהביא מהירושלמי שמשמע שהחזירום עפ"י בירור ההלכה שמסרו נפשם ע"ז, וכו' יעוי"ש, מיהו לפי"מ שפירש"י, קשה כנ"ל.

**ויתכן** בזה, דענין "לא בשמים היא", לאו היינו דאין לנו אלא תורה עפ"י המסורה, אלא דבשמים תורה אחרת היא, וכמו שידוע שאחר שניתנה תורה ההכרעה היא לפי מה שיכריעו חכמים הכא, ולא מהני מה שהכריעו בשמים, וכדאיתא בפרק השוכר את הפועלים ב"מ פ"ו א' א' דהוי עובדא ברבבה בר נחמני דערק לאגמא כו' וקא גריס קא מיפלגא במתיבתא דרקיעא אם בהרת קודמת לשער לבן טמא כו' ספק [דנחלקו

בפנ"י מגילה ג' א' (ד"ה עוד) שהקשה, מאי ניתא ליה לגמ' אפתוח ועשאו סתום להכשיר, הא כיון דהשתא ס"ד דמנצפ"ך צופים אמרום ועד שתקנום צופים לא היו כפולות כלל, א"כ להכי הוא דכשר מים דניסוך המים בסתומות, כיון שלא היו אלא הני אותיות, אבל מהיכ"ת להכשיר לאחר שיש לנו מ"ם פתוחה גם לסתומה, עיי"ש שהניח בצ"ע. וי"ל דאה"נ הא דניתא ליה אפתוחה שסתמה, לאו היינו משום דריב"ב, אלא מסברא דמאחר דכן ניתנה התורה, לכך שפיר יש להכשירה.

**אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא שכחום וחזרו ויסדום.** ע"י תוס' מגילה (ב' ב' ד"ה ועוד) שביארו דשכחום היינו אחר ששרף אמון את התורה שכיון ששרף לא היה להם סת"ם לראות צורת האותיות.

**והנה** כסנהדרין דף כ"א ב' איתא בתחילה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי כו' חזרה ונתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית. וע"י ריטב"א מגילה ב' ב' (ד"ה ותסברא) שביאר דודאי כתב הלוחות היתה באשורית - שבזה הכתב ניתנה התורה, רק שלא היו כותבין בהאי כתב מתוך תומת וקדושת הכתב ההוא, והספרים שהיו להם עד ימי עזרא היו בכתב עברי, וכימי עזרא ניתנה להם כתב זה, כיון שבני אשור היו כותבין בכתב (אשורי) זה, היינו כתב שניתנה בה תורה, וכימי עזרא זכו שניטלה מבני אשור וניתן להם.

**ובזה** ביאר הריטב"א הא דאין כאן חידוש דנביא - שהרי אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש מעתה - דבאמת אין כאן חידוש שזה הכתב כבר היה מקדם רק שלא היו כותבין בו, והוסיף שם הריטב"א עפ"י"ז לבאר דאף למנצפ"ך שכתום ולא ראו אותם בהלוחות, כיון שנגזו הארון בימי יאשיהו. ומבואר היטב להא דשכחום, - דאי משום ספרים שהיו להם הרי היו כתובין